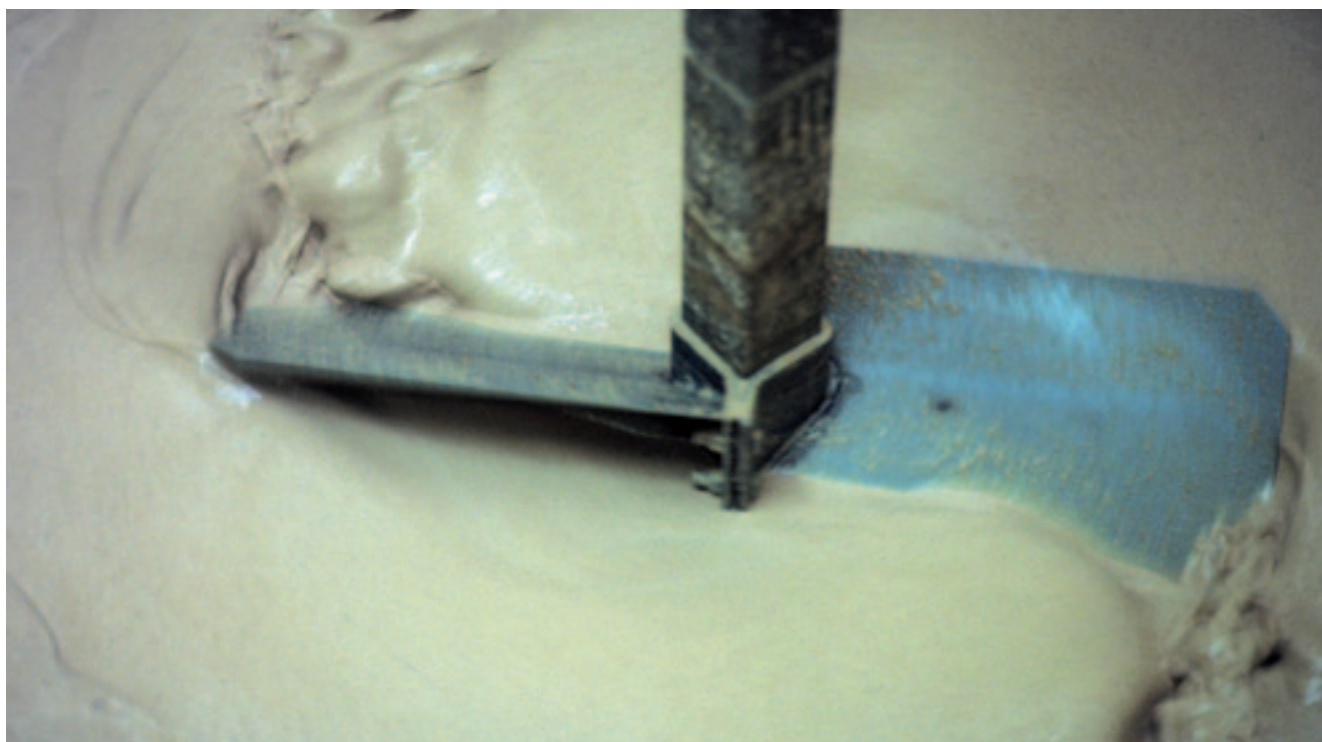

PRIJSBEWUST VOEREN DANKZIJ SCHOMMELINGEN IN DE MARKT

Ongeveer 1.500 varkenshouders verstrekken hun dieren brijvoer. Met bijproducten valt te besparen op voerkosten, mits er goed mee wordt omgegaan. Anders is het voordeel gauw verdwenen. Erik Klaessens en Kai Kikkers van Beuker Vochtrijke Diervoeders komen op basis van hun praktijkervaringen met tips om méér uit bijproducten te halen,

"Als je eigen keuken eruitziet zoals de brijvoerkeuken, zou je er dan uit willen eten?" Sectorspecialist en verkoopleider Erik Klaessens gebruikt die vergelijking graag om varkenshouders bewust te maken van de hygiëne. Een brijvoerkeuken hoort schoon te zijn. Dit betekent dat er geen gemorste productresten op de vloer mogen liggen en geen voerresten in de voerinstallatie zijn ach-

tergebleven. Voyerresten zijn een bron van schimmels en (voornamelijk) gisten en die kunnen de kwaliteit van de verse partij brij negatief beïnvloeden wanneer ze daarin terecht komen. Dit heeft als risico dat de varkens het niet graag vreten en de voerderwaarde terugloopt. Ook een opgeruimd erf en een schone losplaats zijn punten van aandacht. Verder ziet Klaessens een enkele keer dat onderhoud

Eerder te veel dan te weinig geroerd

Te veel roeren kost nodeloos energie. Ook kan een product 'kapotgeroerd' worden. Goed roerwerk trekt een mooie kolk in het product.

Foto: Marcel Bekken

niet is uitgevoerd en (los)leidingen met een draadje of tape op hun plaats worden gehouden.

Op drie paarden wedden

Het aanbod van bijproducten en voergrondstoffen is niet stabiel, vertelt Kikkers. Zo komt er bijvoorbeeld meer biergist van de brouwerijen in de zomermaanden dan in de winter. Ook is er bij een aantal fabrieken jaarlijks een onderhoudsstop van enkele weken. Het bijproduct is dan tijdelijk niet beschikbaar. Dat de stroom aan bijproducten jaarlijks afneemt, is een groot misverstand, volgens Klaessens. Jaarlijks komt zo'n 5 tot 5,5 miljoen ton aan bijproducten beschikbaar voor de veehouderij. Dit is een dubbele rij vrachtwagens van Utrecht tot Barcelona. Wel zijn er verschuivingen door het jaar heen. Dat geldt niet alleen voor bijproducten, maar ook voor droge grondstoffen als tarwe, gerst en soja. Door te profiteren van het aanbod van het moment, kan bespaard worden op de voerkosten. Dit betekent dat het varkensbedrijf meerdere soorten voeders moet aankunnen. Klaessens: "Varkens kunnen met drie soorten voer worden gevoerd: vochtrijke voeders, droge grondstoffen en mengvoeders. Ik adviseer varkenshouders die nieuw bouwen en willen profiteren van de grondstoffenmarkt, hun bedrijf daarop in te richten. Om optimaal te kunnen profiteren van het aanbod, moet je kunnen schakelen van natte producten naar droge producten en omgekeerd. Zorg dus dat je erop ingericht bent om flexibel te voeren door over voldoende opslagsilo's en/of bunkers te beschikken."

Regelmatige controle installatie

De installatie werkt niet altijd zoals de ondernemer denkt. Dit kan komen door technische afwijkingen of niet optimaal gebruik. Klaessens adviseert ondernemers dan ook om de voerinstallatie regelmatig te laten controleren. "In de praktijk komt het voor dat de weger 10 procent afwijkt en dat in plaats van de gewenste 500 kilo slechts 450 kilo wordt afgewogen." Ook

over het roerwerk krijgt hij geregeld vragen van ondernemers. "Kijk wat het roerwerk doet. Het roerwerk en de pompen moeten in staat zijn om een kolk in het product te trekken." Soms is het roerwerk niet goed afgesteld waardoor er te veel lucht in het product wordt geslagen. Met name bij producten die gemakkelijk gisten, loopt de kwaliteit dan snel terug. Verder wordt er volgens Klaessens in de praktijk eerder te veel dan te weinig geroerd. "Op sommige bedrijven wordt een product dat snel 'uitzakt' ieder uur een paar minuten opgeroerd. Dit is onnodig en kost alleen maar energie. Bovendien bestaat er een kans dat het product wordt 'stukgeroerd'. Vooral in bunkers, maar ook in silo's, worden de zwaardere voerdeeltjes bij te veel roeren naar de hoeken en buitenkant geduwd. Hierdoor wordt uiteindelijk geen homogeen product gevoerd." Klaessens adviseert het product pas 10 tot 15 minuten voor het indoseren op te roeren (zie tip 8 voor roertijden).

Het voeren van bijproducten en losse grondstoffen is niet voor iedere varkenshouder weggelegd. De voerderwaarde en het aanbod van bijproducten kan fluctueren. "Je moet dus goed aan de kleur, het gedrag en de groei van de varkens kunnen zien of er optimaal gevoerd wordt." Daarnaast zijn varkens niet zulke alleseters als wordt beweerd. Varkens hebben enkele dagen nodig om te wennen aan nieuwe producten. Zij proeven het verschil tussen bijvoorbeeld de ene biergist en de andere. "Varkens willen liever geen afwisseling, maar elke dag hetzelfde vertrouwde voer", zegt Klaessens. Als varkenshouder moet je weten hoe je moet bijsturen in het voer als de varkens het er minder goed op doen. Je moet weten welk product je waar kunt inzetten en wat het je oplevert. Ook moet je om kunnen gaan met de beperkende factoren van producten (gisting, onregelmatig aanbod) en hierop inspelen. Het spreekwoord 'Het oog van de meester...' is vooral van toepassing op varkens die bijproducten krijgen, concluderen Klaessens en Kikkers.

Tips

...voor een goede hygiëne

1. Zorg op de losplaats voor een waterslang en afvoergootje. De chauffeur kan gemorst product dan eenvoudig verwijderen, zodat de losplaats schoon blijft.
2. Zorg dat de opslagtank steeds goed leeg is voor die opnieuw gevuld wordt.
3. In de dode hoeken van de voerleidingen kan gemakkelijk voer blijven zitten. De montage van een injectiepompje met zuur op die plaats voorkomt dat bacteriën en gisten zich daar vermenigvuldigen.
4. Zorg altijd voor een voorraad zuur. Zo kan onverwachte gisting van product en voer meteen worden aangepakt (gisten kunnen zich razendsnel vermeerderen).
5. Een goed schone brijvoerkeuken is de basis van gezond voeren.

...voor flexibel voeren

6. Investeer in 4 tot 6 silo's/bunkers voor natte producten en in 2 of 3 extra droogvoersilo's. Liever een silo te veel dan een tekort. Bij extra opslagruimte is er de mogelijkheid om een los product bij te kopen wanneer een basisproduct tijdelijk schaars (en duurder) is.
7. Wissel de producten over de silo's zodat silo's regelmatig leeg komen en dan goed gereinigd kunnen worden.

...voor omgaan met bijproducten

8. Zorg voor roerwerk in de silo/bunker voor bijproducten.
9. Roertijden voor bijproducten: Producten waar je gemakkelijk een kolk in trekt: 5-10 minuten voor het indoseren. Producten die stugger reageren: 7-12 minuten. Producten waar je moeilijk een kolk in trekt: 15 minuten oproeren voor indoseren.
10. Let bij de keuze van bijproducten op leverzekerheid en constantheid van de productstroom. Dit geeft een constante factor in het rantsoen waardoor varkens optimaal kunnen groeien. Het voeren van verschillende bijproducten en droge grondstoffen vraagt veel vakmanschap.